

Political Culture in the Baltic States. Between National and European Integration

Kjetil Duvold, Sten Berglund & Joakim Ekman
Cham: Springer Nature Switzerland AG 2020
220 sider. ISBN 9783030218430

Omtalt af **Eglė Keslytė-Alliks** [Ph.d., forsker ved Institut for Internationale Relationer og Statskundskab, Vilnius Universitet, egle.keslyte-alliks@tspmi.vu.lt]

Political Culture in the Baltic States. Between National and European Integration er en velkommen tilføjelse til studier af den baltiske region. Bogen tilbyder empirisk rig og historisk godt kontekstualiseret udforskning af politisk kultur i Estland, Letland og Litauen, efter at de fik uafhængighed fra Sovjetunionen. Det gøres gennem en systematisk sammenligning af politiske holdninger, værdier og overbevisninger blandt estere, lettere og litauere baseret på New Baltic Barometer-data (fremover NBB). Bogen supplerer også sin analyse med nyt empirisk materiale fra undersøgelser udført i Letland, Bulgarien og Ungarn inden for rammerne af den ukrainske krise i 2015.

De baltiske stater analyseres ofte i den akademiske litteratur enten separat eller to ad gangen. Dette studium skiller sig ud på grund af dets fokus på alle tre lande. Forfatterne erkender imidlertid selv, at det ikke er en enkel opgave på trods af mange og betydelige ligheder mellem Estland, Letland og Litauen. De tackler dette ved at give læseren relevant historisk baggrund og oplysninger om politisk, socioøkonomisk såvel som demografisk situation i hver af staterne. Bogen er skrevet i en klar og kortfattet stil og foreslår overbevisende forklaringer på nogle af de mest interessante politiske gåder i de tre baltiske lande: sameksistensen af et demokratisk regime med høj politisk fremmedgørelse, latente spændinger og ofte betydelig dispositionsafstand mellem etniske flertal og mindretal uden store etniske kollisioner, integration i EU og NATO med nostalgi i forhold til den sovjetiske fortid for kun at nævne nogle få.

Studiet har imidlertid en vigtig udfordring med hensyn til fortolkning og sammenligning af det empiriske materiale – det russisktalende folk i Litauen, der selv identificerer sig som polakker. Da NBB-undersøgelser anvender interviewsproget som kriterium for at differentiere mellem respondenterne i stedet for selvbeskrevet etnisk identitet, inkluderer deres empiriske materiale om russisktalende i Litauen

uundgåeligt nogle af polakkerne. Forfatterne lægger særlig vægt på dette, når de beskriver eksempler fra Litauens russisktalende respondenter. Dette fjerner imidlertid ikke selve problemet.

Tre andre, mindre kritiske bemærkninger vedrører de teoretiske aspekter af bogen. Det indledende Kapitel I tilbyder en meget kort diskussion om »politisk kultur« som teoretisk begreb. Som læser ville jeg have foretrukket at se en mere grundig redegørelse for de teoretiske præmisser om politisk kultur tidligt i bogen. Det gøres kun i Kapitel IV. Måske ville det have hjulpet på læsernes forståelse af det empiriske materiale i de følgende kapitler. Det kunne også have sparet forfatterne for ekstra krydshenvisninger fra Kapitel IV til andre kapitler.

I Kapitel I savnede jeg ligeledes en mere omfattende forklaring på udvælgelsen af faktorer, som ifølge forfatterne spillede en rolle for dannelsen af den politiske kultur i de baltiske stater. Betydningen af den ene eller den anden faktor bliver klar, når man læser de uddybende kapitler. Alligevel er det uklart, hvorfor de blev valgt i første omgang, og hvilke andre faktorer, der blev taget i betragtning, men udeladt.

Et af hovedtemaerne i bogen drejer sig om integration af etniske minoriteter i de baltiske lande. Integration – som næsten ethvert begreb inden for samfundsvidenskab – har ikke en enkelt definition eller fortolkning. De tre mest almindelige integrationsmodeller i akademisk litteratur er assimilering, multikulturalisme og segregering. Situationen kompliceres yderligere af de mangeårige debatter i nationalismelitteraturen om den »borgerlige« / »etniske« nationalisme og den rolle, som disse elementer spiller i integrationen af etniske minoriteter.

Forfatterne anerkender definitionsproblemet, når de siger, at skelnen mellem »integration« og »assimilering« i akademisk litteratur er usikker (s. 26). Alligevel tilbyder de ikke en klar definition af den måde, de bruger integration og assimilering på, bortset fra at de skriver, at det »lønner sig at skelne mellem dem« (s. 27). Nationsopbygningsprocesserne i den baltiske region beskrives således som »sproglig integration på baltiske vilkår«, men alligevel ikke fuldstændig assimilationistisk (s. 27). En kort henvisning gives også til begrebet »etnisk demokrati« (s. 27) ved at argumentere for, at det ikke kan anvendes på Estland, Letland og Litauen. Analysen i bogen demonstrerer på udmærket vis, at etniske majoritetsgrupper og minoritetsgrupper siden 1990'erne lever i parallelle samfund på mange niveauer. Således ser det ud til, at integrationspolitikken resulterede mere i en segregationistisk model end i en multikulturel. Som læser kunne jeg have ønsket et mere udvidet og præcist teoretisk ordforråd til at beskrive integrationspolitikker og deres resultater i de baltiske stater med.

Political Culture in the Baltic States. Between National and European Integration er et stærkt empirisk orienteret arbejde, så en vis grad af afvejning med teori er forståelig. Ses der bort fra disse betragtninger, tilbyder dette studium en meget kontekstualiseret kvantitativ analyse af politisk kultur, og hvad den kan fortælle os om nationsopbygning, udsigter til demokrati og europæisering i de baltiske lande. Denne bog er nyttig både for forskere, der arbejder med disse emner, og dem, der ønsker at få en bedre forståelse af denne fascinerende region.